

СТІШОВА НАТАЛІЯ

кандидатка історичних наук, старша дослідниця, в. о. директора Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6577-2325>

STISHOVA NATALIYA

a Ph.D. in History, a senior researcher, an acting director of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6577-2325>

БЕХ КАТЕРИНА

кандидатка історичних наук, учений секретар Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6779-623X>

BEKH KATERYNA

a Ph.D. in History, a scientific secretary of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6779-623X>

Бібліографічний опис:

Стішова, Н., Бех, К. (2026) Діяльність Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України у 2025 році. *Народна творчість та етнологія*, 1 (409), 127–133.

Stishova, N., Bekh, K. (2026) The Activities of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2025. *Folk Art and Ethnology*, 1 (409), 127–133.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2026. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА, ФОЛЬКЛОРИСТИКИ ТА ЕТНОЛОГІЇ ІМ. М. Т. РИЛЬСЬКОГО НАН УКРАЇНИ У 2025 РОЦІ

Тривалий час на сторінках журналу «Народна творчість та етнологія» – основного друкованого органу Інституту, мистецтвознавства, фольклористики та етнології (ІМФЕ) НАН України – у рубриці «Хроніка» систематично оприлюднювалася звітна інформація про діяльність установи за попередній рік. Авторами цих повідомлень у різні роки були науковці Інституту, представники дирекції – В. Зінич, Р. Пилипчук, О. Кулик, М. Кутельмах, О. Бріцина, Б. Сюта, Г. Щербій, Л. Пономар, дослідники, які долучилися до формування традиції фахового інформування громадськості про здобутки колективу. У ювілейний рік

вважаємо за доцільне відновити цю усталену практику представлення діяльності нашого закладу широкому загалові. Повернення до традиції звітних повідомлень є не лише формою інституційного досвіду, а й важливим елементом відкритої наукової комунікації. Водночас підготовка такого звітного повідомлення відповідає загальноакадемічним підходам до розвитку наукової сфери, зокрема, у напрямі популяризації гуманітарних досліджень, підвищення суспільної видимості науки та системного представлення результатів діяльності інститутської спільноти.

Упродовж 2025 року Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України здійснював активну науково-дослідну й просвітницьку діяльність, спрямовану на вивчення, збереження та популяризацію української культурної спадщини. Робота колективу Інституту охоплювала комплексні дослідження в галузях етнології, фольклористики, мистецтвознавства та культурології, проведення наукових заходів різного рівня, підготовку й видання фундаментальних наукових праць, організацію експедиційних досліджень, а також активну публічну комунікацію щодо результатів наукової діяльності.

Вагомі наукові здобутки співробітників ІМФЕ були відзначені державними, науковими та громадськими нагородами, що засвідчує високий рівень проведених досліджень і суспільну значущість роботи установи.

Наукові дослідження відповідно до планової тематики у 2025 році здійснювали шість наукових відділів Інституту: «Український етнологічний центр»; української та зарубіжної фольклористики; музикознавства та етномузикології; екранно-сценічних мистецтв та культурології; образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва; а також відділ «Архівні наукові фонди рукописів та фонозаписів» (АНФРФ), що його, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2004 року № 73-р, включено до Державного реєстру наукових об'єктів, які становлять національне надбання.

У 2025 році колектив установи працював над 7 науковими плановими темами:

– «*Вітчизняні ідентифікаційні практики та соціокультурні стратегії: художньо-мистецький, культурно-антропологічний та глобалізаційний виміри*» (2022–2026) (науковий керівник – в. о. директора, канд. іст. наук, ст. досл. Н. Стішова);

– «*Фольклор і фольклористика в повоєнній відбудові та відродженні України: ідентифікаційні, етнокультурні та державотворчі контексти*» (2024–2027) (наук. керівник – зав. відділу, канд. філол. наук, с. н. с. Л. Вахніна, напрям – фольклористика);

– «*Реактуалізація української музично-культурної спадщини в контексті сучасних етноідентифікаційних практик*» (2024–2027) (наук. керівник – зав. відділу, д-р мист. О. Немкович, напрям – музичне мистецтво);

– «*Культурна спадщина України: стан і проблеми дослідження за умов воєнного часу та сучасних глобалізаційних викликів*» (2023–2025) (наук. керівник – акад. НАМУ, д-р мист. Т. Кара-Васильєва, напрям – декоративне мистецтво);

– «*Текст – епоха: культурологічний вимір*» (2023–2025) (наук. керівник – зав. відділу, д-р філол. наук Н. Мех, напрям – культурологія);

– «*Регіонально-жанрова антологія українського музичного фольклору. Музичний фольклор Поділля*» (2023–2025) (наук. керівник – пров. наук. сп., д-р мист. Л. Єфремова, напрям – етномузикологія);

– «*Образотворче мистецтво України: питання адаптації європейського художнього досвіду і саморефлексії*» (2023–2025) (наук. керівник – пров. наук. сп., канд. мист. Р. Забашта, напрям – образотворче мистецтво).

Результатом виконання планових тем науковцями Інституту є низка фундаментальних енциклопедичних і довідникових видань, колективних та індивідуальних праць, основні з яких:

1. Кравченко В. Зібрання творів та матеріали з архівної спадщини. Т. 3. Київ : Видавництво ІМФЕ, 2025. Кн. 1. 680 с.

2. Кравченко В. Зібрання творів та матеріали з архівної спадщини. Т. 3. Київ : Видавництво ІМФЕ, 2025. Кн. 2. 504 с.

3. Артюх Л. Ф. Традиційна їжа українців: Культурно-антропологічні нариси. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2025. 228 с.

4. Кара-Васильєва Т. В. Казимир Малевич та вишивка авангарду. Київ : Мистецтво, 2025. 112 с.

5. Російсько-українська війна в сучасному фольклорі: антропологічний вимір. Колективна монографія / [відп. ред. Л. Вахніна] ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ : Видавництво ІМФЕ, 2025. 358 с.

6. Народні пісні в записах М. В. Лисенка та інших збирачів з архівів композитора. Ч. 2. (З колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. стаття Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ : Вістка, 2025. 384 с. ноти.

7. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення: колективна монографія. Кн. 1 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 238 с.

8. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення : колективна монографія. Кн. 2 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 268 с.

Молоді дослідники ІМФЕ ім. М. Т. Рильського працювали над грантом НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих учених НАН України: «Сучасне воєнне повсякдення громад Київщини: культурно-антропологічний вимір» (2024–2025) (наук. керівник – наук. сп. відділу «Український етнологічний центр», канд. іст. наук О. Коломийчук, напрям – етнологія). Результатом досліджень групи молодих науковців є підготовлений до друку джерельний збірник:

Київщина незламна: свідчення очевидців російсько-української війни / [відп. ред. Н. Сішова ; укладачі: О. Коломийчук, О. Головка, К. Бех, О. Дедуш] ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ : Видавництво ІМФЕ, 2025. 718 с. : іл.

Усі планові теми Інституту виконуються за бюджетною програмою КПКВК 6541030, грант – КПКВК 6541230.

Загалом у 2025 році опубліковано **24** книжкових видань, серед них – **6** монографій, **12** енциклопедичних і довідникових книг, **3** збірники тез, **2** посібники, **1** брошура з програмою-запитальником. У звітному році оприлюднено **4** номери часопису «*Народна творчість та етнологія*», по **одному номеру** щорічників «*Слов'янський світ*» та «*Матеріали до української етнології*» (усі журнали включено до Переліку наукових видань МОН України, категорія Б).

Колективом Інституту опубліковано понад **168** статей загалом: у фахових періодичних виданнях України (категорія Б) – **84**, у журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз *Scopus* та *Web of Science* – **7** публікацій, в інших вітчизняних виданнях – **57**, за кордоном – **200**, а також **180** тез.

Співробітники ІМФЕ взяли участь у роботі **142** наукових заходів.

У 2025 році Інститут продовжив довготривалу акцію «*Національна академія наук України – бібліотекам*», безкоштовно передавши наукові видання бібліотекам державних установ України та зарубіжжя. Наукові книги, що охоплюють тематику воєнних реалій, було передано бібліотекам Варшавського університету, Інституту археології та етнології, Інституту славістики Польської академії наук, Університету Сорбонни (Франція). Комплект книг отримали вітчизняні освітні центри для своїх книгозбірень: Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, Харківська державна наукова бібліотека імені

В. Г. Короленка, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, Одеська національна музична академія ім. А. В. Нежданової, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, філологічний факультет Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (м. Миколаїв); а також бібліотеки: комунальний заклад «Обласна універсальна бібліотека ім. Д. І. Чижевського» (м. Кропивницький), Бородянська центральна бібліотека, Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені Софії та Олександра Русових, Бібліотека естетичного виховання ЦБС Печерського району м. Києва, бібліотека Романівського ліцею ім. М. Т. Рильського Квітневої сільської ради Житомирського району Житомирської області.

З метою реалізації просвітницької діяльності та популяризації гуманітарної науки було поновлено договір про співпрацю з Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, підписано договори з Київським національним університетом театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, Полтавським національним педагогічним університетом імені В. Г. Короленка, Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини.

Упродовж 2025 року Інститут мистецтвознавства фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України виступив організатором та співорганізатором **28** заходів, що їх було проведено в режимі онлайн та змішаному форматі, серед них:

конференції: Міжнародна науково-практична конференція «Збереження національної спадщини та розвиток культурних практик в умовах суспільних викликів (до 130-річчя від дня народження організатора науки, поета, митця Максима Рильського)» (19–20 березня); Міжнародна науково-практична конференція «Українське народознавство та мистецтвознавство в контексті сучасних суспільних змін» (пам'яті академіка НАН України Ганни Скрипник) (16–17 вересня); III Міжнародна науково-практична конференція «Продюсування фільмів у ХХІ столітті: основні виклики» (31 жовтня – 1 листопада); Міжнародна наукова конференція «Культурна спадщина: дослідження, валоризація, популяризація», присвячена Дням європейської спадщини (Кишинів, 25–26 вересня); Міжнародна конференція «Україна моя вишивана: актуальні проблеми становлення і розвитку особистості в національному та європейському вимірах» (15 травня); V Міжнародна науково-практична конференція «Географічна наука та освіта: перспективи й інновації» (15–16 жовтня, м. Переяслав); Міжнародна наукова конференція «Сучасне українознавство в обороні держави та її повоєнній відбудові» (16 жовтня);

круглий стіл: «Журнал “Народна творчість та етнологія” як наукова платформа для фахових дискурсів: академічний досвід, суспільні виклики та перспективи (до 100-річчя від часу заснування)» (18 листопада);

наукові семінари: «Марко Грушевський: життєвий шлях, наукова діяльність» (8 травня); «Знакові постаті української етнології та фольклористики: Катерина Грушевська (до 125-річчя з дня народження)» (27 червня); IV науковий семінар рад молодих учених «Актуальні дослідження гуманітарної науки: перспективи та ідеї молодих учених» (28 листопада); V Всеукраїнський науково-практичний семінар «Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів» (29 жовтня); науково-просвітницький семінар «Актуальні мовознавчі, літературознавчі, народознавчі та мистецтвознавчі дослідження молодих учених» (16 травня); Міжнародний науковий онлайн-семінар «Preservation of Folklore in Modern Archives: Field Research and Documentation Issues in the Context of European Practices» / «Збереження фольклору в сучасних архівних джерелах: польові дослідження і питання документації у світлі європейських практик» (Тарту – Київ, 25 квітня 2025 р.); цикл наукових онлайн-семінарів з питань нових

досліджень українського та європейського декоративного мистецтва відділу образотворчого і декоративного прикладного мистецтва (27 лютого, 10 квітня, 14 травня);

наукові лекції: «Музей людини в історії французької етнології» (11 квітня); «Українські козаки: флібустьєри і державотворці» (2 травня); «Данило Сахненко: постать в контексті епохи» (25 квітня); «Етногенез українців у контексті сучасного модерного націєтворення» (29 травня);

наукова сесія: «Українська ідентичність у добу викликів» (до 34-ї річниці Незалежності України) (20 серпня);

презентації: багатотомного видання «Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів» та інших народознавчих праць Інституту (5 січня, етнопарк «Ладомирія», м. Радивилів Рівненської обл.); 12 тому «Культура повсякдення часів російсько-української війни» багатотомного видання (28 січня, м. Київ; 28 березня, с-ще Бородянка; 21 квітня, м. Харків); монографії Лідії Корній «Українська шкільна драма епохи Бароко: специфіка і драматургічна роль музичного компонента» (12 травня, м. Львів); монографій молодих науковців до Дня науки (16 травня, ІМФЕ НАНУ, м. Київ); участь у виставці-презентації досліджень і розробок установ НАН України (14–16 травня, м. Київ); презентація видання «Етнографічний образ сучасної України. Традиційне повсякденне та обрядове вбрання. Т. 10» до Дня вишиванки (14 травня, м. Київ); презентація покажчика «Народна творчість та етнологія: систематичний покажчик (до 100-річчя від часу заснування наукового журналу)» (18 листопада, м. Київ).

У звітному році було продовжено виконання 1-го міжакадемічного проекту «*Польсько-українське пограниччя: сучасні міжетнічні взаємовідносини та збереження нематеріальної культурної спадщини*» (наук. керівник – Л. Вахніна), у межах якого співробітниками Інституту було проведено низку наукових зустрічей, виголошено доповіді на спільних заходах та організовано презентації видань.

У 2025 році співробітники Інституту здійснювали координацію науково-освітньої сфери на запити Міністерства освіти і науки України. Так, Л. Мушкетик була членом Експертної групи з питань проведення державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти за науковим напрямом «Гуманітарно-мистецький» (17 травня, 30 жовтня, 6 листопада); Т. Мартинюк – головою Експертної ради МОН України з питань атестації наукових кадрів з культурології та мистецтвознавства (16 квітня); М. Бех – членом експертної групи з оцінювання запитів на виконання науково-дослідницьких робіт (грудень). Н. Литвинчук та В. Сушко є експертками Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (упродовж року).

У звітному році в Інституті проходило стажування д-ра мист. В. Громченка під керівництвом О. Немкович та канд. філол. наук Н. Хоменко під керівництвом О. Чебанюк.

Наукові співробітники Інституту впродовж року долучалися до координації діяльності Малої академії наук: Т. Броварець виконувала обов'язки голови журі II (міського) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Київського територіального відділення МАН (Малої академії наук учнівської молоді) у 2024/2025 навчальному році; О. Головка був рецензентом II (міського) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Київського територіального відділення МАН (18 робіт).

Упродовж року в Інституті діяли *Український комітет Міжнародної асоціації з дослідження і поширення слов'янської культури* (голова – д-р філол. наук, чл.-кор. НАН України Л. Мушкетик), *Міжнародна асоціація українських етнологів* (в. о. голови – канд. іст. наук Н. Стішова) та дві наукові координаційні ради: «*Збереження і дослідження традиційної культури*» (голова – канд. іст. наук Г. Бондаренко, секретар – канд. іст. наук О. Таран), «*Національна спадщина і сучасний мистецький процес*» (голова – д-р мист. Т. В. Кара-Васильєва).

З метою фіксації, систематизації та подальшого опублікування польових матеріалів, які репрезентують усі напрями української традиційної культури, а також культури національних меншин було здійснено понад 30 фольклорно-етнографічних та мистецтвознавчих експедицій по Україні (Бучанський, Вишгородський, Фастівський р-ни Київської обл., Конотопський, Охтирський р-ни Сумської обл., Вінницький, Тульчинський р-ни Вінницької обл., м. Галич Івано-Франківської обл., Миргородський, Лубенський р-ни Полтавської обл., Дністровський р-н Чернівецької обл.), а також понад 10 виїздів учасників молодіжного проекту «Сучасне воєнне повсякдення громад Київщини: культурно-антропологічний вимір» (2024–2025), зокрема, учасники проекту 25 очевидців російсько-української війни (понад 27 годин загального запису).

У 2025 році активну діяльність продовжили члени Ради молодих учених Інституту (О. Головка – голова ради, Т. Веремеєнко, О. Коломийчук, К. Бех, О. Дедуш, Б. Сауляк, Т. Броварець, А. Бацвін, А. Кислюк, Д. Кочержук, А. Супрун-Живодрова, І. Турейський, Н. Масненко, В. Стішов, Є. Кузьменко, О. Павлюк, Б. Тищенко, М. Супрун). Молоді науковці входили до оргкомітетів наукових заходів Інституту, виступили з доповідями на міжнародних і всеукраїнських конференціях, підготували низку публікацій до фахових вітчизняних та іноземних видань. Зокрема, молоді дослідники взяли участь у роботі науково-популярного заходу Ради молодих учених МОН «Ніч молодіжної науки – 2025 в умовах війни» (19 травня).

В Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України у 2025 році продовжено діяльність аспірантури. На сьогодні в установі навчається 14 аспірантів стаціонарної форми. За свою активну діяльність та успішність окремі аспіранти отримують стипендії Президента України (2 аспіранти) та стипендію НАН України (2 аспіранти) для молодих учених.

Вагомі здобутки науковців Інституту й суспільне визнання їхньої дослідницької діяльності та громадянської позиції у 2025 році засвідчили присудження іменних і колективних премій та нагородження різними відзнаками:

– подяка МОН України Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України за участь у X науково-популярному заході «Ніч молодіжної науки – 2025 в умовах війни» (19 травня);

– диплом Президії НАН України Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України за активну участь у виставці-презентації та сприяння розвитку науки НАН України (14–16 травня);

– С. Тримбача Указом Президента України від 12 вересня 2025 року нагороджено орденом «За заслуги» III ступеню;

– Л. Мушкетик – відзнакою НАН України «За професійні здобутки» (ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 30 вересня 2025 р.);

– В. Борисенко – відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» (ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, липень 2025 р.)

– К. Бех – премією Національної академії наук України для молодих учених за монографічну працю (5 лютого); грамотою Президії НАН України та Ради молодих учених НАН України за активну участь та вагомий досягнення в науковій діяльності; подякою Київського міського голови за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки, зміцнення науково-технічного потенціалу столиці та з нагоди Дня науки (14 травня);

– Т. Броварець – подякою Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «За самовіддану роботу із творчої обдарованою учнівською молоддю на II (міському) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту

науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України у 2024–2025 навчальному році» (Наказ від 25.03.2025 р.);

– 3. Чегусову – медаллю «Лауреат премії імені Тетяни Яблонської» Національної спілки художників України (НСХУ, 23 квітня 2025); подякою за волонтерську допомогу від командира тактичної групи «Кремінна», генерал-майора А. Соколова (січень 2025 р.); подякою «за ефективну волонтерську допомогу, яка сприяє зміцненню обороноздатності України, відбиттю збройної агресії» від командира стрілецького батальйону військової частини А4723, підполковника Богдана Кобзара (серпень, 2025);

– 3. Косицьку – подякою за подаровану монографію «Історія української витинанки» (Київ, 2019) від Науково-дослідного інституту селянства та вивчення аграрної історії Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького та від Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

У 2025 році діяльність ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України відзначалася інтенсивністю наукових досліджень, системністю виконання планових завдань і послідовністю реалізації стратегічних напрямів розвитку установи. Комплексна робота в межах наукових тем і грантових проєктів, підготовка фундаментальних і джерельних видань, проведення польових досліджень, а також активна участь у наукових заходах різного рівня засвідчили належну організацію дослідницького процесу та його орієнтацію на осмислення актуальних соціокультурних явищ, зокрема, в умовах воєнних викликів і суспільних трансформацій.

Вагомим показником результативності роботи є значний обсяг наукових публікацій, розширення міжнародної співпраці та активізація контактів із закладами вищої освіти України, а також активна участь співробітників у науково-експертній, освітній та просвітницькій діяльності. Відзнаки державного й академічного рівнів, отримані науковцями Інституту, засвідчують високий рівень проведених досліджень і суспільне визнання їхнього внеску в розвиток української науки та культури.

У рубриці «Видання» на офіційному вебсайті Інституту представлено книжкові праці співробітників в електронному форматі, що забезпечує відкритий доступ до результатів наукових досліджень та сприяє їх поширенню серед наукової спільноти, освітян і всіх зацікавлених у вивченні української культурної спадщини. Водночас детальна інформація про загальноінститутські заходи, наукові ініціативи співробітників, конференції, презентації, експедиції та інші форми науково-організаційної діяльності систематично висвітлена на офіційному вебсайті установи в рубриці «Новини», що забезпечує належний рівень відкритості, публічності та актуальної комунікації з науковою і громадською аудиторіями.

Отже, підсумки звітнього 2025 року демонструють спроможність колективу Інституту забезпечувати поступальний розвиток наукових досліджень, збереження та системне вивчення культурної спадщини, а також ефективно представляти результати своєї праці на національному й міжнародному рівнях. Сукупність реалізованих наукових, видавничих і просвітницьких ініціатив підтверджує роль Інституту як однієї з провідних академічних інституцій, діяльність якої спрямована на зміцнення гуманітарної науки та формування сучасного науково-культурного дискурсу України.

Конфлікт інтересів

Автори не мають потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цього матеріалу.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

Отримано / Received 16.02.2026

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 03.03.2026

Опубліковано / Published 04.03.2026